

EHSAL
Europese Hogeschool Brussel
Bachelor in het onderwijs:
kleuteronderwijs
(professioneel gerichte bachelor)

1 september 2008

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
3.1	Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
3.2	Werkwijze	5
3.3	Domeinspecifiek referentiekader	6
3.4	Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	6
4	Opleiding	8
5	Beoordeling	9
5.1	Doelstellingen opleiding	9
5.2	Programma	10
5.3	Inzet personeel	12
5.4	Voorzieningen	13
5.5	Interne kwaliteitszorg	14
5.6	Resultaten	15
6	Oordelen visitatiecommissie	16
7	Oordelen NVAO	17
8	Bijzonder kwaliteitskenmerk	18
9	Opmerkingen en bezwaren van instelling	21

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 14 april 2008 heeft de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel (EHSAL) bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de opleiding Bachelor in het Onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de VLHORA. De aanvraag is ontvangen op 29 april 2008.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden wel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport, vastgesteld door de visitatiecommissie, is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs
(professioneel gerichte bachelor) van de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel .

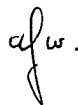
De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) van de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen, die te Brussel wordt georganiseerd.

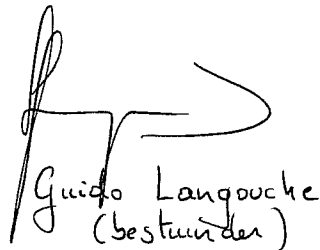
De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2008-2009 tot en met het einde van het academiejaar 2015-2016.

Den Haag, 1 september 2008

Voor de NVAO,

Guy Aelterman
(vicevoorzitter)

Guido Langouche
(bestuurder)

Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 14 april 2008 heeft EHSAL, Europese Hogeschool Brussel bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor). De aanvraag is ontvangen op 29 april 2008.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: VLHORA.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005)

2.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: VLHORA

Visitatiecommissie:

- Voorzitter: Armand De Meyer, gewezen medewerker Pedagogische begeleidingsdienst van de stad Gent (domeinspecifieke deskundigheid)
- Leden:
 - Els van der Pol-de Bruyn, docente pedagogiek/onderwijskunde aan de PABO van de Fontys Hogescholen te 's-Hertogenbosch (onderwijsdeskundigheid)
 - Hilde Beliën, directeur van een basisschool (domeinspecifieke deskundigheid)
 - Christine Caestecker, kleuteronderwijzeres (domeinspecifieke deskundigheid)
- Secretaris: Winfried Flapper

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 2 december 2005 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

2.2 Werkwijze

De visitatie van de opleiding Onderwijs: kleuteronderwijs aan de hogescholen gebeurde conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de 'Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR-VLHORA, februari 2005'.

Op 1, 13 en 14 februari 2006 werd de commissie officieel geïnstalleerd.

De visitatiecommissie heeft een domeinspecifiek referentiekader voor de opleiding opgesteld en aan de opleidingen bezorgd.

Elk commissielid heeft het zelfevaluatierapport en de bijlagen bestudeerd, de geselecteerde eindwerken gelezen en zijn argumenten, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd in een checklist, waarvan de secretaris een synthese heeft gemaakt. De synthese werd uitvoerig besproken en beargumenteerd door de commissieleden.

Het visitatiebezoek aan de opleiding Bachelor in het Onderwijs: kleuteronderwijs van EHSAL vond plaats op 5, 6 en 7 februari 2007.

Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn. Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten. De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, op basis van het zelfevaluatierapport, de checklisten en de motiveringen een ontwerp opleidingsrapport opgesteld.

Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogescholen gezonden. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport werd door de commissie in een slotvergadering besproken. De commissie stelde ook een vergelijkend gedeelte op. Hierin worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van de visitatie vergelijkenderwijs weergegeven.

In een aantal gevallen leidde de reactie van de opleiding tot een aanvullend bezoek door (een afvaardiging van) de visitatiecommissie om de nieuwe informatie verder te verifiëren. De resultaten van het aanvullende bezoek aan de betrokken opleiding werden door de voltallige visitatiecommissie besproken.

Alle oordelen en wegingen gebeurden volgen de beslisregels zoals geformuleerd in de *Handleiding onderwijsvisitaties*.

2.3 Domeinspecifiek referentiekader

In september 1998 werd het besluit van de Vlaamse regering betreffende de basiscompetenties van de leraren goedgekeurd. In 2000-2001 liet de minister een evaluatie uitvoeren van de lerarenopleiding, ook van de basiscompetenties. Deze besprekingen hebben geleid tot een ontwerp van besluit dat op het moment van de visitatie nog niet was vastgesteld. Wat de basiscompetenties betreft bleef het besluit van 1998 nog steeds van kracht. Het ontwerp van besluit waarover reeds gecommuniceerd werd met de departementen lerarenopleiding kon evenwel als een geactualiseerde leidraad worden gebruikt. Dit impliceert dat de visitatiecommissie onder andere aandacht had voor de wijze waarop de opleidingen de actualisering vorm (zou) geven in hun programma aan zorgbeleid en gelijke kansen en aan de competenties in verband met het gebruik van ICT.

2.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend heeft aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De commissie bestond uit 4 leden. Er heeft geen student deelgenomen aan de visitatie. In een mail, d.d. 21 mei 2008, heeft VLHORA aan de NVAO laten weten dat er heel weinig studenten (4) zich kandidaat hadden gesteld. Daarvan heeft er één nog voor de start van de visitatie afgehaakt, twee haakten af omdat ze een stage deden in het buitenland. VLHORA heeft aan VVS bijkomende kandidaten gevraagd maar dat heeft uiteindelijk niets opgeleverd. In een mail, d.d. 20 juni 2008, heeft VLHORA aan de NVAO laten weten hoe de commissie het ontbreken van een student heeft opgevangen.

- Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding. Ook al betreft de NVAO de afwezigheid van een student in de commissie, zij heeft begrip voor de omstandigheden die daar aanleiding toe gaven. De NVAO beschouwt die dan ook als overmacht.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat uit het zelfevaluatie-rapport een gezonde kritische houding blijkt van de hogeschool ten opzichte van het opleidingsconcept. De commissie waardeert de kritische analyse en reflectie na ieder onderwerp. Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:

- het beroepsprofiel;
- wettelijke eisen (basiscompetenties leraar).

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) van de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

3 Opleiding

Beschrijving van de opleiding

- instelling: EHSAL, Europese Hogeschool Brussel
- aard instelling: ambtshalve geregistreerd
- vestiging(en): Brussel
- graad en de kwalificatie: Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs
- niveau en oriëntatie: professioneel gerichte bachelor
- studieomvang: 180 studiepunten
- afstudeerrichtingen: geen
- onderwijstaal: Nederlands
- studiegebied: Onderwijs
- Bijkomende titel(s) die houders van de graad van deze opleiding kunnen voeren:
kleuteronderwijzer
- aard van de aanvraag: accreditatie

4 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet¹;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'²;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan³.

4.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 1: doelstellingen opleidingen:

De opleiding hanteert een helder basisconcept voor het curriculum en besteedt ruim aandacht aan onderwijsinnovatie. Ze heeft resoluut gekozen voor een competentiegericht opleidingstraject, een adaptieve didactiek, de integratie van een constructivistische leertheorie en een ontwikkelingsgerichte begeleidingsmethodiek.

Deze visie wordt gedragen door werkveld en lectoren.

De opleidingscompetenties voldoen aan decretale en beroepsspecifieke vereisten. Voor wat de domeinspecifieke competenties betreft, sluit de opleiding integraal aan bij de basiscompetenties zoals die door de Vlaamse Overheid zijn geformuleerd. De opleiding legt, onder meer gezien de specifieke context van de stad Brussel waarin de opleiding plaatsvindt, eigen accenten. Gezien deze Brusselse context wordt getracht in te spelen op de behoeften van kleuteronderwijzers in het Brusselse, door een accent te leggen op multiculturaliteit en meertaligheid, het ondersteunen van onderwijs aan kinderen met verschillende etnische identiteit, voor wie de thuistaal in regel niet de onderwijstaal is.

¹ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

² Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

³ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

Hiertoe worden speciale competenties in het omgaan met deze diversiteit ontwikkeld. De expertise die de opleiding rond intercultureel onderwijs (ICO) heeft opgebouwd, kan inspirerend werken voor andere opleidingen; de opleiding wil hier verder een voortrekkersrol vervullen.

De opleiding werkt aan een proces van onderwijsvernieuwing.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp Doelstellingen opleiding.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding als **voldoende**.

4.2 Programma

Facet 2.1. Eisen professionele gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 2: programma:

Het programma is een adequate transformatie van de eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en de domeinspecifieke eisen. Het sluit ook aan bij de ontwikkelingsdoelen en het ontwikkelingsplan van het katholiek kleuteronderwijs.

De opleiding hecht groot belang aan een praktijkgerichte opleiding. Ze doet dit in de eerste plaats door middel van de talrijke stagemomenten; reflectie op deze stages onder begeleiding geeft aanleiding tot bijsturing. De stagebegeleiding is goed.

De opleiding is er ook in geslaagd om het eindwerk van de student te verankeren in de praktijk. Het gebruik van de term 'actieonderzoek' is hier echter te ambitieus. Het gebruik van vakliteratuur in eindwerken is beperkt.

De samenhang wordt gegarandeerd door de praktijk- en competentiegerichte opbouw van het programma. Deze twee componenten zijn aanleiding geweest tot een uitzuivering van het curriculum. De differentiatie en de hierbij horende keuzemogelijkheden zijn beperkt.

De flexibiliteit van de opleiding komt vooral tot uiting in het uitwerken en aanbieden van een alternatief leertraject voor studenten met onvoldoende startkennis of vaardigheden, waarbij het programma van het eerste opleidingsjaar over twee studiejaren wordt gespreid. De doelgroep werd uitgebreid tot studenten met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal, of studenten die werken en studeren combineren.

De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang. Bij de alternatieve leerroute wordt het eerste opleidingsjaar uitgesplitst over twee jaar van telkens 30 studiepunten.

De commissie kreeg geen melding van studiebevorderende of –belemmerende factoren.

Aansluitend bij de opleidingsvisie worden in de opleiding voornamelijk actieve en ervaringsgerichte werkvormen gebruikt, die terug te vinden zijn in de studiegidsen. De commissie vraagt de digitale leeromgeving te optimaliseren.

Waar in het verleden evaluatie zich vaak beperkte tot kennistoetsing is er de voorbije jaren een grotere diversiteit aan evaluatievormen gekomen. De commissie heeft ter plaatse de examenvragen overlopen om na te gaan in welke mate er een aansluiting is met het vooropgestelde onderwijsconcept, temeer omdat het assessment in de ECTS-fiches niet is uitgewerkt. Uit dit nazicht blijkt de evaluatie nog een aandachtspunt te zijn. Bij de beoordeling van de stages menen de mentoren dat hun rol kan worden versterkt.

De toelatingsvoorwaarden zijn duidelijk en in lijn met de decretale voorschriften.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp Programma.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**.

4.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen professionele gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 3: inzet personeel:

Het personeel van de opleiding is gekwalificeerd voor de realisatie van het programma. Het team geeft blijk van een groot engagement.

Het personeelsbeleid kan volgens de commissie voldoende worden genoemd. Zij pleit ervoor om de navorming beter af te stemmen op wat er tijdens functioneringsgesprekken wordt gezegd, ten behoeve van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP).

De lectoren geven blijk van praktijkgerichte competenties. Zij onderhouden goede contacten met het werkveld. De commissie pleit voor nog meer praktijklectoren.

Er zijn goede contacten tussen studenten en onderwijzend personeel.

De omkadering per student is vrij gunstig: 11,05 studenten voor 1 VTE. Toch geeft het team aan dat de werkdruk hoog blijft. De commissie adviseert om grondig met de lectoren te onderzoeken in welke mate alle taken die ze opnemen vereist zijn, en in welke mate er uren voorzien zijn voor alle kerntaken.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp Inzet personeel.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet personeel als **voldoende**.

4.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 4: voorzieningen:

De commissie vindt de voorzieningen functioneel en studentvriendelijk.
De studenten blijken veel gebruik te maken van de mediatheek. Daarbinnen wordt een 'ludotheek' uitgebouwd.
De opleiding investeert in ICT en de toepassingen daarvan.
De studiebegeleiding heeft volgens de commissie op een goede manier vorm gekregen.
De studenten worden via de verschillende media voldoende geïnformeerd over studie en studievoortgang.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp Voorzieningen.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen als **voldoende**.

4.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 5: interne kwaliteitszorg:

De hogeschool voert een actief kwaliteitsbeleid en opteerde hierbij voor een ISO-gekwificeerd kwaliteitssysteem, gestoeld op de principes van IKZ voor elk van zijn opleidingen. Zij doet dit gefaseerd. De hogeschool werkt al langer met het ISO-kwaliteitssysteem en heeft hierin een grote deskundigheid opgebouwd, waardoor het systeem is afgestemd op een hogeschool en er bij de bevraging veel ruimte wordt gelaten voor de eigen invulling van elke opleiding. De opleiding heeft als kleine richting binnen het grote geheel van de hogeschool ook haar eigen invulling gegeven. De systematische kwaliteitszorg wordt volgens de commissie door de opleiding op goede wijze uitgevoerd. De kwaliteitswerking wordt grondig opgevolgd. Maatregelen ter verbetering worden gerealiseerd.

Er is betrokkenheid van studenten, lectoren en werkveld bij interne kwaliteitszorg. De commissie vindt dat de response rate bij enquêtes, vooral van externen moet worden verhoogd of verder aangevuld met individuele interviews. Ook raadt zij aan de alumni-werking verder uit te bouwen.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als **voldoende**.

4.6 Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 6: resultaten:

De afgestudeerden en het werkveld zijn tevreden over het niveau van de opleiding. De onderwerpen van de eindwerken zijn praktijkrelevant. Die eindwerken zijn goed uitgewerkt en worden door de studenten als een meerwaarde ervaren. Toch kon de commissie weinig evidentie verzamelen over de competenties die studenten hadden ontwikkeld met betrekking tot het hanteren van resultaten uit voor het onderwerp relevant wetenschappelijk onderzoek.

Met het project Kwaliteitsindicatoren van het Onderwijsontwikkelingsfonds van de Associatie K.U.Leuven waaraan EHSAL meewerkt, wordt een optimalisering van de kwaliteitsmetingen en een meer directe meting van het behaalde niveau van de studenten in het vooruitzicht gesteld.

Het onderwijsrendement is goed en voldoet aan de streefcijfers die de opleiding formuleerde op basis van een vergelijking met andere opleidingen binnen de eigen instelling en daarbuiten.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp Resultaten.

De NVAO benadrukt het belang van een evaluatie-instrument om op valide en betrouwbare wijze te meten in welke mate de beoogde competenties worden bereikt.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten als **voldoende**

5 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	oordeel	Facet	oordeel
1 Doelstellingen	Voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	Goed
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	Goed
2 Programma	Voldoende	2.1 eisen gerichtheid	Goed
		2.2 relatie doelstellingen – programma	Goed
		2.3 samenhang programma	Goed
		2.4 studielast	Voldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	Voldoende
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming tussen vormgeving en inhoud	Goed
		2.8 beoordeling en toetsing	Voldoende
		2.9 masterproef	Niet van toepassing
3 Inzet personeel	Voldoende	3.1 eisen gerichtheid	Goed
		3.2 kwantiteit	Voldoende
		3.3 kwaliteit	Voldoende
4 Voorzieningen	Voldoende	4.1 materiële voorzieningen	Goed
		4.2 studiebegeleiding	Goed
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende	5.1 evaluatie resultaten	Goed
		5.2 maatregelen tot verbetering	Goed
		5.3 betrokkenheid	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	Goed
		6.2 onderwijsrendement	Goed

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

6 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	Voldoende
2 Programma	Voldoende
3 Inzet personeel	Voldoende
4 Voorzieningen	Voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende

Eindoordeel van de NVAO: positief

7 Bijzonder kwaliteitskenmerk

Bij de aanvraag voor accreditatie voegde de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel een aanvraag voor een bijzonder kwaliteitskenmerk toe. Het betrof het volgende kenmerk : "Intercultureel Onderwijs (ICO)".

Facet 1: Differentiatie en profilering

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

Tijdens hun stages in de Brusselse scholen worden de studenten geconfronteerd met de grote diversiteit qua achtergrond van de kleuters die ze daar ontmoeten. Diversiteit zowel wat betreft de sociaal-economische achtergrond, de etnische afkomst, de religieuze achtergrond als de moedertaal van de kleuters.

Sinds 1995 richt de hogeschool een voortgezette opleiding intercultureel onderwijs op. Deze opleiding evolueerde van een opleiding met een sterke nadruk op etnische verschillen naar meer aandacht voor socio-economische diversiteit, met in het bijzonder aandacht voor armoede als uitsluitingsfactor. Hiermee sluit de opleiding sterk aan bij het GOK-beleid, het beleid gericht op gelijke onderwijskansen voor iedereen.

Het team van de opleiding bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs heeft het bestaande competentieprofiel aangevuld met competenties op het gebied van het intercultureel onderwijs. De nadruk ligt daarbij vooral op vaardigheden 'tonen' en 'zijn', meer dan op 'weten'. De opleiding verzorgt studiedagen die specifiek gericht zijn op intercultureel onderwijs.

De expertise die is opgebouwd binnen de voortgezette opleiding heeft steeds meer de initiële opleiding kleuteronderwijs beïnvloed. Hiervoor werd op verschillende domeinen een beroep gedaan op de expertise van het Steunpunt NT2, het Centrum voor Taal en Migratie en het steunpunt ICO. Zij leverden gastsprekers, begeleidden het team en verzorgden de navorming van de lectoren en didactische instrumenten.

De opleiding heeft in het kader van het Europese EQUAL-project een alternatief leertraject uitgewerkt voor studenten met onvoldoende voorkennis en competenties die nodig zijn bij het begin van de opleiding. Als gevolg van het toetreden tot dit project maakt EHSAL ook deel uit van een netwerk van organisaties die hetzelfde doel beogen, wat aanleiding geeft tot uitwisseling van ervaringen.

Facet 2: Kwaliteit

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De grotere aandacht die aan het ICO wordt besteed, leidt tot een betere voorbereiding van de studenten op de beroepspraktijk binnen de Brusselse context, vanwege het accent dat wordt gelegd op het omgaan met diversiteit en meertaligheid. De opleiding legt sterk de nadruk op competentiegericht leren: zowel de eindcompetenties als de groeilijnen die tot die competenties aanleiding geven, zijn goed uitgewerkt. In het bijzonder wordt veel aandacht besteed aan het wegwerken van vooroordelen die adequaat werken met de doelgroepen in de weg staat, waardoor er een groter empathisch vermogen ontstaat: een noodzakelijke voorwaarde om het pedagogisch rendement van de doelgroepen te verhogen. Het werkplan rooms-katholieke godsdienst ondersteunt de opleiding bij het interreligieus werken.

Facet 3: Concretisering

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

Van 1999 tot 2003 liep binnen de opleiding het AMDLO-project (Aansluiting en Maatschappelijke Differentiatie in de Lerarenopleiding). Binnen dit project werkten de deelnemende opleidingen intens samen met de steunpunten ICO, NT2 en CEGO. Dit project lag mee aan de basis van een voortdurende concretisering van de ICO-doelstellingen, zoals die tot uiting komt in verschillende documenten.

Hoewel het AMDLO-project beoogde de in- en uitstroom van allochtone en kansarme jongeren te vergroten en de opleiding diverse strategieën hanteerde om deze doelgroep te bereiken, heeft dit niet geleid tot een gevoelige stijging van de instroom van studenten met een verschillende etnisch-culturele achtergrond. Wel steeg het aantal BSO-studenten gevoelig, hoewel het voor de commissie niet duidelijk is of dit een gevolg is van het project, dan wel een trend is die zich ook in andere opleidingen kleuteronderwijs laat voelen. Het alternatieve leertraject dat in het academiejaar 2005-2006 is gestart, verhoogt de kansen voor deze studenten door het eerste opleidingsjaar over twee jaar te laten lopen, de grotere plaats van het werkplekleren en de ondersteuning door een coach.

De ICO-gedachte wordt door het hele onderwijsteam van de opleiding gedragen. Daarom wordt aandacht besteed aan verdere professionalisering, het zelf ontwikkelen van aangepast didactisch materiaal en nieuwe werkvormen.

Bij de aanwerving van nieuwe lectoren wordt expliciet gepeild naar de houding van de kandidaten ten opzichte van de ICO-uitgangspunten.

Werkveld en studenten beoordelen de ICO-werking van de opleiding als zeer positief.

De ICO-competenties zijn door het onderwijsteam geoperationaliseerd en er werden groeilijnen ontwikkeld. Zowel in het eerste, tweede als derde opleidingsjaar wordt ruimte gemaakt voor een interculturele invalshoek. Diverse stages sluiten aan bij de competenties en vaardigheden die de studenten zich eigen moeten maken.

De mediatheek en ludotheek voeren een aankoopbeleid voor leermiddelen dat vanuit ICO-oogpunt wordt gescreend.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering samenvattend oordeel van de visitatiecommissie over het Bijzondere kwaliteitskenmerk

Het bijzonder kwaliteitskenmerk "intercultureel onderwijs", dat voortvloeit uit de missie van de hogeschool en uit de speciale situatie waarin het onderwijs wordt aangeboden – de Brusselse context –, bepaalt op alle plaatsen en in alle situaties mee de kwaliteit van het aangeboden onderwijs.

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat de opleiding zich duidelijk profileert met het intercultureel onderwijs en een zeer gedifferentieerd aanbod verzorgt. Het bijzondere kenmerk betekent een meerwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs. De opleiding concretiseert dit kenmerk in diverse activiteiten.

Overwegingen NVAO:

Op basis van de bevindingen uit het visitatierapport, komt NVAO tot de volgende overwegingen :

- De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het facet 'differentiatie en profilering'.

- De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het facet 'kwaliteit'.
- De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het facet 'concretisering'.

Besluit van de NVAO over het Bijzondere kwaliteitskenmerk "Intercultureel Onderwijs (ICO)" :

De NVAO besluit derhalve, gelet op de positieve oordelen op de drie onderliggende facetten, het bijzonder kwaliteitskenmerk "*Intercultureel Onderwijs (ICO)*" toe te kennen aan de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) van de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel .

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

Het instellingsbestuur heeft geen opmerkingen of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport.

nederlands- vlaamse accreditatie organisatie

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) van de EHSAL, Europese Hogeschool Brussel , uitgevoerd door VLHORA.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 30
F 31 70 312 23 01
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer #2974

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2008-2009 tot het einde van academiejaar 2015-2016.